

Єдиний державний екзамен з УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Варіант 4207

Інструкція щодо виконання роботи

Екзаменаційна робота складається з двох частин, що містять 27 завдань. Частина 1 містить 26 завдань, частина 2 – одне завдання.

На виконання екзаменаційної роботи з української мови відводиться 3,5 години (210 хвилин).

Відповідями до завдань 1-26 є цифра (число) або слово (кілька слів), послідовність цифр (чисел). Відповідь запишіть в зоні відповіді в тексті роботи, а потім перенесіть у бланк відповідей №1.

КВМ

Бланк

Відповідь:

А	Б	В	Г	Д
5	2	6	1	3

 7 5 2 6 1 3

Відповідь:

Р	А	С	К	И	Д	А	Т	Ь	И	С	П	У	Г	А	Т	Ь
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

 9 Р А С К И Д А Т Ь И С П У Г А Т Ь

Відповідь: 1 2 4 14 1 2 4

Завдання 27 частини 2 – твір за прочитаним текстом. Це завдання виконується на бланку відповідей №2.

Всі бланки ЄДЕ заповнюються яскравими чорними чорнилами. Допускається використання гелевої, або капілярної, або пір'яної ручки.

При виконанні завдань можна користуватися чернеткою. Записи у чернетці не враховуються при оцінюванні роботи.

Бали, одержані Вами за виконанні завдання, сумуються. Намагайтеся виконати як можна більше завдань і набрати найбільшу кількість балів.

Після завершення роботи перевірте, щоб відповідь на кожне завдання у бланках відповідей №1 і №2 була записана під правильним номером.

Бажаємо успіху!

Частина I

Відповідями до завдань 1-26 є цифра (число) або слово (кілька слів), послідовність цифр (чисел). Запишіть відповідь в поле відповіді в тексті роботи, а потім перенесіть у БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ №1 справа від номера завдання, починаючи з першої клітинки, без пробілів, ком та інших додаткових символів. Кожну букву чи цифру пишіть в окремій клітинці відповідно до наведених у бланку зразків.

Прочитайте текст і виконайте завдання 1-3.

(1)Щоб захистити навколишнє середовище і виключити надходження газових викидів виробництва в атмосферу, на шляху газового потоку встановлюють спеціальні фільтри. (2)В якості фільтруючого матеріалу добре зарекомендували себе тканини з тонковолокнистих полімерів на

марлевій основі: вони стійкі до впливу кислот, лугів, високої температури й органічних розчинників. (3) Основний недолік таких фільтрів – низька пилоємкість, <...> на виробництвах, де вміст пилу в газових викидах перевищує допустиму норму, додатково встановлюють фільтри грубої очистки з волокнистими насадками.

1

Укажіть речення, у яких правильно передається **ГОЛОВНА** інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

1) Захист навколишнього середовища – пріоритетний напрямок діяльності багатьох підприємств, тому очисні фільтри повинні бути стійкі до впливу кислот, лугів, високої температури й органічних розчинників.

2) У наш час використовуються різні засоби очищення: на підприємствах встановлені фільтри з тонковолокнистих полімерів на марлевій основі або фільтри з волокнистими насадками.

3) На виробництвах із перевищенням вмісту пилу в газових викидах поряд з фільтрами з тонковолокнистих полімерних тканин на марлевій основі встановлюють фільтри грубої очистки, що забезпечує захист навколишнього середовища.

4) З метою захисту навколишнього середовища на виробництвах із перевищенням вмісту пилу в газових викидах встановлюють не тільки фільтри, виготовлені із застосуванням тонковолокнистих полімерних тканин на марлевій основі, але і фільтри грубого очищення.

5) У світовій практиці очищення рідини велика увага приділяється спеціальним фільтрам, які виготовляються тільки з матеріалів, що добре зарекомендували себе і здатні утримувати будь-які шкідливі елементи, що особливо важливо для сучасних підприємств.

Відповідь: _____.

2

Яке з наведених нижче слів повинно стояти на місці пропуску в третьому (3) реченні тексту? Випишіть це слово.

зате

тому

але

хоч

адже

Відповідь: _____.

3

Прочитайте фрагмент словникової статті, у якій наводиться значення слова ПОТІК. Визначте значення, у якому це слово вживається у першому (1) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

ПОТІК, у, ч.

1) Тип виробництва, що характеризується безперервним виконанням всіх операцій (*спец.*). *Перекласти (поставити) виробництво на п. Модель знята з потоку.*

2) Водна маса, що стрімко тече. *Бурхливий п. Гірський п. Глибинний п. (Підводна течія).*

3) Рухома маса чого-небудь. *П. лави. Повітряний п. Людський п. П. частинок. Транспортний п. П. сліз (перен.). П. слів (перен.).*

4) Частина загального складу учнів, розділених для проведення яких-небудь занять, випробувань. *Складання іспитів в два потоки.*

Відповідь: _____.

4

В одному з наведених нижче слів допущено помилку в постановці наголосу: **НЕПРАВИЛЬНО** виділена буква, що позначає наголошений голосний звук. Випишіть це слово.

кидАти

каталОг

зрАння

мілімЕтр

ненАвидіти

Відповідь: _____.

5

В одному з наведених нижче речень **НЕПРАВИЛЬНО** вжито виділене слово. **Виправте лексичну помилку, дібравши до виділеного слова паронім. Запишіть дібране слово.**

Святковий пишний одяг підкреслював її **РІДКІСНУ** красу.

Він стояв, вражений **ВИДОМ** вершин цієї гори.

Заметався Іван Кармелюк на своєму **СМЕРТНОМУ** ложі, затріпотів, як побитий птах.

Батько підійшов до того, що сидів у **ШКІРЯНІМ** пальті, й узяв обома руками його широку долоню.

Передвиборну кампанію ведуть насамперед і головним чином для **ОСВІЧЕННЯ** народних мас.

Відповідь: _____.

6

Відредагуйте речення: виправте лексичну помилку, **вилучивши зайве** слово. Випишіть це слово.

Робітникам виплачена зарплата за травень місяць.

Відповідь: _____.

7

В одному з наведених нижче дієприслівників допущено помилку при

його утворенні. виправте помилку і запишіть це слово правильно.

працюючи
знаючи
навчаючись
зробивши
написавши

Відповідь: _____.

8

Установіть відповідність між граматичними помилками і реченнями, у яких вони допущені: до кожної позиції першої колонки доберіть відповідну позицію з другої колонки.

ГРАМАТИЧНІ ПОМИЛКИ	РЕЧЕННЯ
А) помилка у вживанні прийменника	1) На протязі тижня довелося змінювати плани.
Б) неправильне введення дієприкметникового звороту	2) Вузькою стежкою ми піднялися на площадку, звиваючу між скелями.
В) тавтологія	3) Хлопці сиділи похнюплені, ображені.
Г) неправильний порядок слів у реченні	4) Від нас так багато залежить, мій брате.
Д) неправильне вживання числівника з іменником	5) Кожна птиця має свій голос, кожне поле має свій колос.
	6) Та не тільки вірне молоде покоління своєму народу.
	7) Прийшло бабине літо.
	8) Два з половиною дня вирувала хуртовина.
	9) У своїй кіноповісті «Зачарована Десна» він описує свою безмежну любов до природи.

Запишіть у таблицю вибрані цифри під відповідними буквами.

Відповідь:

А	Б	В	Г	Д

9

Укажіть варіанти відповідей, у яких у всіх словах одного рядка пропущена одна й та сама буква. Запишіть номери відповідей.

- 1) кр..шити, гр..міти, кр..вавий
- 2) в..ршина, тв..рдий, м..тушня
- 3) х..мерний, к..рувати, побл..зу
- 4) р..шітка, сл..зький, кр..тичний
- 5) с..нсація, р..лігія, конст..туція

Відповідь: _____.

10

Укажіть варіанти відповідей, у яких у всіх словах одного рядка пропущена одна й та сама буква. Запишіть номери відповідей.

- 1) бе..таланний, ..терти, ро..мовляти
- 2) бе..цензурний, ро..гладити, бе..успішний
- 3) ..тиснути, бе..перешкодний, ро..сипати
- 4) пр..будова, пр..кордонний, пр..шитий
- 5) пр..звисько, пр..співувати, пр..крашений

Відповідь: _____.

11

Укажіть варіанти відповідей, у яких в усіх словах одного рядка пропущений м'який знак. Запишіть номери відповідей.

- 1) ковз..кий, камін..чик
- 2) ідал..ня, волинс..кий
- 3) п'ятнадцят..ох, лан..цюг
- 4) познач..мо, кин..мо
- 5) зацвірін..кати, воєначал..ник

Відповідь: _____.

12

Укажіть варіанти відповідей, у яких у всіх словах одного рядка пропущений апостроф. Запишіть номери відповідей.

- 1) кав..яр, п..ятниця
- 2) двох..ярусний, п..явка
- 3) р..ябенький, сап..яновий
- 4) матер..ями, обов..язок
- 5) крем..яний, потъм..янілий

Відповідь: _____.

13

Визначте речення, у якому **НЕ** зі словом пишеться разом. Розкрийте дужки і випишіть це слово.

Видатний учений довго й наполегливо йде до свого відкриття, йде (НЕ)ПОВТОРНИМИ шляхами.

Я теж (НЕ)ТРУТНЕМ, а мурахом із ранніх літ трудився й ріс.

І в'януть трави смарагдові з квіток, (НЕ)ЗВОДЯЧИ очей.

Голий ні зливи, ні дощу (НЕ)БОЇТЬСЯ.

Любов (НЕ)МАЄ ні кінця, ні краю.

Відповідь: _____.

14

Визначте речення, у якому обидва виділених слова пишуться разом. Розкрийте дужки і випишіть ці два слова.

ЯК(БИ) лютий не злився, ЯК(БИ) березень не кривився, а весною

пахне.

(У)ЗВ'ЯЗКУ із карантинном заняття припинилися і будуть тривати (ДО)ЗИМИ.

(В)ГОРІ чувся крик (НЕ)ВІДОМОГО птаха.

(У)ДВОХ будинках (НЕ)МАЄ балконів.

Сум'яття огорнуло його таке, що (НЕ)МІГ навіть Ні(ЧОГО) сказати.

Відповідь: _____.

15

Укажіть всі цифри, на місці яких пишеться **НН**.

Традиційна вариста піч. Ця «добра щедра піч твоя», що пахла стравами, пече(1)им хлібом, пече(2)ими і сушеними яблуками і сухим насі(3)ям, зіллям, корі(4)ям, як писав Олександр Довженко, поступово відходить в історію.

Відповідь: _____.

16

Розставте розділові знаки. Укажіть два речення, в яких потрібно поставити **ОДНУ** кому. Запишіть номери цих речень.

1) Вірш починається не з великої літери а з великого болю...

2) Світло сяйною хвилиною хлюпнуло по верхівках дерев замиготіло застрибало по кущах.

3) Весільний обряд складається з трьох частин а саме заручин сватання й весілля.

4) В небі хмари похмурі важкі й неспокійні.

5) Кобзарі та бандуристи народні митці.

Відповідь: _____.

17

Розставте розділові знаки: укажіть цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

До вечора іде (1) холонучи (2) теплінь (3) і тулиться до каменя щокою.

Відповідь: _____.

18

Розставте розділові знаки: укажіть всі цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Дуби гойдалися (1) і тремтіли клени (2) вгорнувши небо в стомлені гілки.

Відповідь: _____.

19

Розставте розділові знаки: укажіть всі цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Я мрію так (1) життя прожити (2) щоб кров і піт віддати землі своїй (3) щоб у плодах мої хилились віти (4) щоб розроставсь в глибинах корінь мій.

Відповідь: _____.

20

Розставте розділові знаки: укажіть всі цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Стародавня Ольвія давно їх цікавить (1) давно їм хочеться досліджувати (2) розкопувати її (3) щоб дізнатися (4) чому вона загинула.

Відповідь: _____.

21

Знайдіть речення, у яких **кома ставиться** відповідно до одного й того ж правила пунктуації. Запишіть номери цих речень.

1)Тільки-тільки бризнуло сонце. 2)Золоті верхів'я дубів шаруділи вгорі, і десь там скрикнула синиця, та іволга сміялася до сонця. 3)Внизу ще були сутінки. 4)Я поринув у ліс, на росу не зважав, ставав на коліна і рвав конвалії. 5)А їх сьогодні було ще більше. 6)Над головою вже вистукував дятел, і когось кликала сиворакша. 7)І піночка прицьмокувала, заглядаючи на мене крізь листя ліщини.

(З посібника)

Відповідь: _____.

Прочитайте текст і виконайте завдання 22-27.

(1)Без сумніву, старість – це сходинка нашого життя, що має, як і будь-яка інша його сходинка, своє власне обличчя, власну атмосферу, власні радощі й прикрощі. (2)Повірте: у нас, сивочолих дідусів, є, як і у всіх наших молодших побратимів, своя мета, що надає сенс нашому існуванню. (3)Бути старим – таке ж прекрасне і необхідне завдання, як і бути молодим. (4)Дідусь, якому старість і сивина тільки ненависні і страшні, такий самий негідний представник своєї сходинки життя, як молодий і сильний, який ненавидить своє заняття і щоденну працю і намагається від них ухилитися. (5)Коротше кажучи, щоб у старості виконати своє призначення і впоратися зі своїм завданням, треба погодитись зі старістю і з усім, що вона приносить із собою, треба сказати їй «так». (6)Без цього «так», без готовності віддатися тому, чого вимагає від нас природа, ми втрачаємо – старі ми чи молоді – цінність і сенс своїх днів і обманюємо життя. (7)Гнані бажаннями, мріями, пристрастями, ми, як і більшість людей, бігли через тижні, місяці, роки і десятиліття нашого життя, бурхливо переживаючи вдачі і розчарування, – а сьогодні, обережно перегортаючи велику ілюстровану книгу нашого власного життя, ми дивуємося тому, як чудово і гарно піти від цієї гонитви. (8)Ми робимося спокійнішими, поблажливішими, і чим меншою стає наша потреба

втручатися і діяти, тим більшою стає наша здатність придивлятися і прислуховуватися до світлого та ясного життя природи і життя наших побратимів, спостерігаючи за його ходом без критики і не перестаючи дивуватися його різноманітності, іноді з участю і тихим смутком, іноді зі сміхом, чистою радістю, з гумором. (9)...Недавно я стояв у себе в саду біля багаття, підкидаючи в нього листя та сухе гілля. (10)Повз колючу огорожу проходила якась стара жінка, років, напевно, вісімдесяти, вона зупинилася і стала спостерігати за мною. (11)Я привітався з нею, тоді вона засміялася і сказала: «(12)Правильно зробили, що розвели багаття. (13)У нашому віці треба пристосовуватися до пекла». (14)Так був заданий тон розмови, в якому ми скаржилися один одному на усілякі болячки і біди, але кожен раз жартівливо. (15)А в кінці бесіди ми зізналися, що при всьому при тому ми ще не так вже страшно старі.

(16)Коли зовсім молоді люди з перевагою їх сили і наївності сміються у нас за спиною, знаходячи смішними нашу важку ходу і наші жилаві шиї, ми згадуємо, як сміялися колись і ми. (17)Тільки тепер ми зовсім не здаємося собі переможеними і побитими, а радіємо з того, що переросли цю сходинку життя і стали трохи розумнішими і більш терпеливими. (18)Чого і вам бажаємо.

(За Г. Гессе – німецький письменник і художник, лауреат Нобелівської премії)

22

Які з висловлювань відповідають змісту тексту? Укажіть номери відповідей.

1) Старість – це не привід відмовлятися від праці і йти на пенсію: потрібно продовжувати працювати, любити своє щоденне заняття і віддаватися йому з усією душею.

2) Більшість людей біжить життям у гонитві за бажаннями, мріями, пристрастями, приймаючи близько до серця вдачі і розчарування.

3) У старості у людей з'являється багато вільного часу, тому їм легше навчати молоде покоління, ділитися досвідом.

4) Оповідач раніше не був знайомий з тією жінкою, з якою він зустрівся, коли розвів багаття у своєму саду.

5) Практично всі старі люди люблять говорити про хвороби, скаржитися на свої болячки і дуже ображаються, коли їх не хочуть слухати.

Відповідь: _____.

23

Які з перерахованих тверджень є правильними? Укажіть номери відповідей.

1) Речення 3 протиставлено за змістом реченню 2.

2) У реченнях 5-6 представлено роздум.

3) У реченнях 9-11 представлено розповідь.

4) У реченнях 12-13 представлено опис.

5) У реченнях 17-18 представлено розповідь.

Відповідь: _____.

24

З третього (3) речення випишіть антоніми.

Відповідь: _____.

25

Серед речень 5-10 знайдіть те, яке пов'язане з попереднім за допомогою вказівного займенника і лексичного повтору.

Відповідь: _____.

Прочитайте фрагмент рецензії, складеної на основі тексту, який Ви аналізували, виконуючи завдання 22-25. У цьому фрагменті розглядаються мовні особливості тексту. Деякі терміни, використані в рецензії, пропущені. Вставте на місця пропусків (А, Б, В, Г) цифри, що відповідають номерам термінів зі списку. Запишіть під кожною літерою відповідну цифру.

26

«У поданому тексті Р. Гессе змушує читача замислитись над серйозними питаннями. Серед різноманітного асортименту засобів художньої виразності, який вміло використовується автором, варто виділити такі тропи, як (А)_____ (світле та ясне життя природи, тихий смуток у 8 реченні) і (Б)_____ (у реченнях 12-13). В лексиці дуже виразні (В)_____ (наприклад, у реченнях 1, 3). А в синтаксисі особливе місце займає такий прийом, як (Г)_____ (тижні, місяці, роки, десятиліття в реченні 7)».

Список термінів:

- 1) іронія
- 2) антоніми
- 3) парцеляція
- 4) просторіччя
- 5) градація
- 6) окличні речення
- 7) епітети
- 8) гіпербола
- 9) метонімія

Відповідь:

А	Б	В	Г

Не забудьте перенести всі відповіді у бланк відповідей № 1 згідно з інструкцією щодо виконання роботи.

Частина II

Для відповіді на це завдання використовуйте БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ №2.

27

Напишіть твір за прочитаним текстом.

Сформулюйте одну з проблем, поставлених автором тексту.

Прокоментуйте сформульовану проблему. Введіть у коментар два приклади-ілюстрації з прочитаного тексту, які, на Вашу думку, важливі для розуміння проблеми вихідного тексту (унікайте надмірного цитування). Дайте пояснення до кожного прикладу-ілюстрації. Укажіть смисловий зв'язок між прикладами-ілюстраціями та проаналізуйте його.

Сформулюйте позицію автора (оповідача).

Сформулюйте і обґрунтуйте своє ставлення до позиції автора (оповідача).

Обсяг твору – не менше 150 слів.

Робота, написана без опори на прочитаний текст (не за даним текстом), не оцінюється. Робота оцінюється 0 балів, якщо твір – це переказ вихідного тексту або повністю переписаний вихідний текст без жодних коментарів.

Твір пишеться акуратно, розбірливим почерком.